

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ, Χ. Ν. ΠΑΣΣΑΛΗΣ

ΕΠΙΤΟΜΗ

ΤΟΥ

ΛΕΞΙΚΟΥ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΩΔΟΥΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ 1100-1669

ΤΟΜΟΣ Γ΄

ΠΑΡΑΘΡΑΣΕΙΑ-ΣΤΑΜΑΤΩ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2020

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
Καραμαούνα 1 - Πλατεία Σκρα, 55132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2313 331 500 / Φαξ: 2313 331 502
e-mail: info@greeklanguage.gr
<https://greeklanguage.gr>

Επιστημονικός Υπεύθυνος του Έργου
«Εκπόνηση Επιτομής του Λεξικού της Μεσαιωνικής Ελληνικής
Δημόδους Γραμματείας 1100-1669 του Εμμανουήλ Κριαρά»:
Ι. Ν. Καζάζης

© 2020 ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ISBN 978-960-7779-92-2

Τυπώθηκε από την Πελαγία Ζήτη & Σία στη Θεσσαλονίκη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ	7
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ – ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ	11
Α' ΚΕΙΜΕΝΩΝ	11
<i>α) με ελληνικό τίτλο</i>	11
<i>β) με ξένο τίτλο</i>	57
Β' ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΩΝ	60
<i>α) ελληνόγλωσσων</i>	60
<i>β) ξενόγλωσσων</i>	67
Γ' ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ, ΤΙΜΗΤΙΚΩΝ ΤΟΜΩΝ, ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΙΚΤΩΝ ΤΟΜΩΝ	75
<i>α) σε ελληνική γλώσσα</i>	75
<i>β) σε ξένη γλώσσα</i>	78
Δ' ΛΕΞΙΚΩΝ	81
<i>α) ελληνόγλωσσων</i>	81
<i>β) ξενόγλωσσων</i>	84
Ε' ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	86
ΣΤ' ΜΕΛΕΤΗΤΩΝ	86
Ζ' ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΛΕΞΕΩΝ	87
ΛΗΜΜΑΤΑ ΠΑΡΑΘΡΑΣΕΙΑ – ΣΤΑΜΑΤΩ	89 - 550

ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ

Ο ανά χείρας τρίτος τόμος της *Επιτομής* επιτέμνει τους τόμους ΙΕ'-Κ' του *Λεξικού της μεσαιωνικής ελληνικής δημόδου γραμματείας (1100-1669) (παραθρασεία – σταματώ)*. Πρόκειται για τόμους συνταγμένους, μετά την κληροδότηση του *Λεξικού* από τον καθηγητή Εμμανουήλ Κριαρά στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, εξ ολοκλήρου από επιτελείο συνεργατών υπό τη διεύθυνση του Ι. Ν. Καζάζη και την εποπτεία του ΚΕΓ. Έναν έναν είχε τη χαρά να τους φυλλομετρήσει, να τους διαβάσει και να τους ευλογήσει όσο βρισκόταν εν ζωή ο Εμμανουήλ Κριαράς.

Στον παρόντα τόμο της *Επιτομής* ακολουθούνται οι ίδιες αρχές επίτμησης που εφαρμόστηκαν και στους προηγούμενους δύο, τόσο στο επίπεδο της μακροδομής όσο και της μικροδομής.¹ Καθώς οι αναλυτικοί τόμοι είναι σχετικά πρόσφατοι και ενημερωμένοι σύμφωνα με τις τελευταίες εκδόσεις των μεσαιωνικών κειμένων και τη βιβλιογραφία, δεν απαιτήθηκαν παρά ελάχιστες διορθώσεις στα ήδη συνταγμένα λήμματα. Η τεχνική επεξεργασία του τόμου ωφελήθηκε από ένα νέο ηλεκτρονικό περιβάλλον που σχεδίασε ο συνεργάτης του ΚΕΓ Κώστας Θεοδωρίδης², για τη σύντμηση του αναλυτικού *Λεξικού*, τη διαχείρισή του και την τυποθέτηση της *Επιτομής*.

Ο στόχος της *Επιτομής*, η οποία αποδείχτηκε και εκδοτικά και ψηφιακά επιτυχής, παραμένει ο ίδιος: η δημιουργία μιας εύχρηστης σύντμησης που να μην παραλείπει κανένα από τα λήμματα του αναλυτικού *Λεξικού* ή ουσιώδη στοιχεία τους, για την εξυπηρέτηση των ειδικών ερευνητών, της εκπαιδευτικής κοινότητας και του ευρύτερου κοινού. Για το σύνολο των δεδομένων, φυσικά, ο χρήστης της *Επιτομής* μπορεί πάντα να ανατρέχει στο αναλυτικό *Λεξικό*, που έχει πλέον μετατραπεί σε ψηφιακό προϊόν και σύντομα θα είναι προσβάσιμο και από κινητά και από tablets. Ακριβώς για να διευκολυνθεί η παράλληλη χρήση των δύο μορφών του *Λεξικού*, επιλέχθηκε (αντίθετα με την τακτική μας στους δύο προηγούμενους τόμους) να εγκαταλειφθεί στον τρίτο τόμο της *Επιτομής* η ειδική σύντμηση των βραχυγραφιών που είχε γίνει για τους πρώτους τόμους της *Επιτομής*. Αντίθετα, όλες οι βραχυγραφίες είναι καταχωρημένες τώρα όπως ακριβώς δημοσιεύονται στον 20ό τόμο του *Λεξικού*.³ Επειδή ο «Βιβλιογραφικός Οδηγός του Μεσαιωνικού *Λεξικού* – Βραχυγραφίες» που προέκυψε, ένας αυτόνομος τόμος μέσα στον τόμο, έρχεται να καλύψει ένα κενό στις βυζαντινολογικές και πρώιμες νεοελληνικές σπουδές, ενσωματώνεται και στην *Επιτομή*. Και αυτός θα μετατραπεί εν καιρώ σε Βάση Δεδομένων, που θα επιτρέπει σύνθετες αναζητήσεις στα περιεχόμενά του.

Με τον τρίτο τόμο της *Επιτομής* του *Λεξικού της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημόδου Γραμματείας*, οδεύει προς την ολοκλήρωσή του ένα από τα πιο σπουδαία σύγχρονα *Λεξικογραφικά* επιτεύγματα για την ιστορία της ελληνικής γλώσσας. Εφεξής, παράλληλα με τη σύνταξη κάθε τόμου του *Αναλυτικού Λεξικού*, θα ετοιμάζεται και η σύντμησή του, για την έγκαιρη συγκρότηση του τέταρτου και τελευταίου τόμου της *Επιτομής*.

Ειδική εύφημος μνεία πρέπει να γίνει εδώ όσων συνεργατών⁴ συμμετείχαν στη σύνταξη των αναλυτικών τόμων ΙΕ' -Κ', καθώς και των μελών της σημερινής σύνθεσης της συντακτικής ομάδας του Λεξικού. Πότε ο ένας και πότε ο άλλος, όλο το έμπειρο επιτελείο του Γραφείου του Λεξικού προσέφερε πρόθυμα τις υπηρεσίες του για τη επαλήθευση δεδομένων του τόμου αυτού, με ελέγχους κειμένων, λεξικών, μελετημάτων κλπ. ή με συζητήσεις πάνω σε ζητήματα, όποτε το καλούσε η ανάγκη. Με την ανάγνωση των δοκιμίων ασχολήθηκε συστηματικά ο συνεργάτης Παύλος Χαιρόπουλος.

Οι ευχαριστίες μας, πολλές και θερμές, έχουν πολλούς αποδέκτες. Στους εξ αυτών θεσμικούς συγκαταλέγονται καταρχήν μια ολόκληρη σειρά Υπουργών Παιδείας, από την Μαριέττα Γιαννάκου ως την Νίκη Κεραμέως, που ενισχύουν το ΚΕΓ με επί σειρά ετών απόσπαση εκπαιδευτικών, οι οποίοι, μετεκπαιδευόμενοι στο μοναδικό αυτό εργαστήριο λεξικογραφίας, μετατρέπονται σε ερευνητές μιας σπάνιας ειδίκευσης, και συντελούν να γίνει πραγματικότητα το πλέον μεγαλόπνοο από συστάσεως του νεοελληνικού κράτους λεξικογραφικό project του τόπου: εξήντα χρόνια δουλειάς, 22 μέχρι τώρα τόμοι του αναλυτικού Λεξικού και τρεις της επιτομής του. Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, εξάλλου, και οι πρυτάνεις του από τον Μιχάλη Παπαδόπουλο ως τον Νίκο Παπαϊωάννου, από το 1960 συνεχίζει την ετήσια επιχορήγηση προς τους Καθηγητές της Φιλοσοφικής Σχολής Εμμ. Κριαρά και Ι.Ν. Καζάζη, για την κάλυψη των αναγκών του Λεξικού, σε βιβλία, περιοδικά και λειτουργικά έξοδα. Παράλληλα, το Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών του ΑΠΘ συνεχίζει εδώ και πολλά χρόνια τον δανεισμό μέρους της βιβλιοθήκης του στο Γραφείο Σύνταξης του Λεξικού. Το ΚΕΓ εκφράζει την ευγνωμοσύνη του.

Ευχαριστίες οφείλονται και σε ατομικούς μελετητές που κατά καιρούς αποστέλλουν βιβλία και ανάτυπα εργασιών τους –πέρα πολλούς για ατομική μνεία. Εξάιρεση κάνουμε για τον κ. Κ. Καραποτόσογλου, που η τελευταία ετυμολογική εργασία του έφτασε πολύ αργά για να ληφθεί υπόψη στη διαμόρφωση των ετυμολογιών⁵. Όλες οι εργασίες που αποστέλλουν οι ερευνητές αποδελτιώνονται συστηματικά και είτε χρησιμοποιούνται αμέσως είτε καταχωρούνται στο νέο Αρχείο του Λεξικού, για την ηλεκτρονική αναθεώρηση και συμπλήρωση του έργου μετά την ολοκλήρωσή του. Γιατί ένα τέτοιο έργο, ιδιαίτερα στην ηλεκτρονική του εκδοχή, είναι από τη φύση του έργο εν προόδω. Τέλος, θερμές είναι οι ευχαριστίες μας και για τις άψογες όπως πάντα τυπογραφικές εργασίες του Οίκου Ζήτη.

Θεσσαλονίκη, 12 Απριλίου 2020

Ι. Ν. Καζάζης, Χ. Ν. Πασσαλής

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ – ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ

Α΄ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

α΄) με ελληνικό τίτλο

Βραχυγραφία	Χρονολόγηση	Συγγραφέας, Τίτλος / Στοιχεία Έκδοσης
Αγαπ., Αμαρτ. Σωτ.	έκδ. 1641 κε.	Αγάπιος Λάνδος, <i>Βιβλίον καλούμενον Αμαρτωλών Σωτηρία</i> Κεχαγιόγλου Γ., Η παλαιότερη πεζογραφία μας. Από τις αρχές της ως τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, Β'1, Αθήνα 1999, 411-413
Αγαπ., Βίος Ιωάσφ. = Αγαπ., Δαμασκ. Βαρλαάμ	17ος	Αγάπιος Λάνδος, <i>Βίος και πολιτεία του οσίου και θεοφόρου π[ατ]ρ[ό]ς ημών και ισαποστόλου Ιωάσαφ του βασιλέου της Ινδίας. Γεγραφείς παρά του οσίου π[ατ]ρ[ό]ς ημών Ιωάννου του Δαμασκηνού και μεταφρασθείς παρά Αγαπίου μοναχού εις κοινήν διάλεκτον</i> Klein W., Die Legende von Barlaam und Ioasaph als Programmschrift des Mönches Agapios Landos, [Theos. Studienreihe Theologische Forschungsergebnisse, Band 18], Αμβούργου 1997
Αγαπ., Γεωπον.	17ος	Αγάπιος Λάνδος, <i>Βιβλίον καλούμενον Γεωπονικόν...</i> Βενετία 1796
Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα)	17ος	Αγάπιος Λάνδος, <i>Βιβλίον καλούμενον Γεωπονικόν... Έτι δε και ιατρικά διάφορα...</i> , <i>συντεθέν παρά Αγαπίου Μοναχού του Κρητός</i> Κωστούλα Δ. (επιμ. κειμ., εισαγ., σχόλ., γλωσσάριο), Βόλος 1991
Αγαπ., Εκλόγ.	17ος	Αγάπιος Λάνδος, <i>Βιβλίον καλούμενον Εκλόγιον, τουτέστιν οι ωραιότεροι βίοι των αγίων, εκ του μεταφραστού Συμεώνος εκλελεγμένοι...</i> Κεχαγιόγλου Γ., Πεζογραφική Ανθολογία. Αφηγηματικός γραπτός νεοελληνικός λόγος, ΑΠΘ, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη], Θεσσαλονίκη 2001, Α', 336-337
Αγαπ., Καλοκ.	έκδ. 1656	Αγάπιος Λάνδος, <i>Βιβλος καλούμενη Καλοκαιρινή, εν η εισί γεγραμμένοι μερικοί βίοι βίων τινών, οι ωραιότεροι του καλοκαιριου...</i> Κεχαγιόγλου Γ., Πεζογραφική Ανθολογία. Αφηγηματικός γραπτός νεοελληνικός λόγος, ΑΠΘ, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη], Θεσσαλονίκη 2001, Α', 337-345
Αγαπητ., Εις αγ. Δέκα	17ος	Αγαπητός Μιχαήλ, <i>Εις τους αγίους Δέκα μεγαλομάρτυρας της Κρήτης μαρτύριον</i> Δετοράκης Θ., Μιχαήλ του Αγαπητού, <i>Εις τους αγίους Δέκα μεγαλομάρτυρας της Κρήτης μαρτύριον</i> , Κρ. Χρ. 23 (1971), 58-85
Αγάπ. (Κωστούλα Δ.)	17ος	Αγάπιος Λάνδος, <i>[Κείμενα Αγάπιου Λάνδου]</i> Κωστούλα Δ., Αγάπιος Λάνδος ο Κρης. Συμβολή στη μελέτη του έργου του [Ερυνες στη Νέα Ελληνική Φιλολογία 6], Ιωάννινα 1983
Αγαπ., Νέος Παράδ.	17ος	Αγάπιος Λάνδος, <i>Βιβλίον καλούμενον Νέος Παράδεισος... εις την κοινήν... διάλεκτον μεταφρασθέν...</i> Βενετία 1689
Αγ. Νικ. στρατ. (Κακ.-Πάνου)	16ος	[Ανών.], <i>[Άγιος Νικόλαος ο στρατιώτης]</i> Κακουλίδη-Πάνου Ε., Κυπριακός πεζός λόγος 15ος-17ος αιώνας, [Δημοσιεύματα του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών, ΛΠ], Λευκωσία 2011, 116-118
Αγν., Θρησκ. δράμ.	έκδ. 1664	[Ανών.], <i>Προσχέδιο θρησκευτικού δράματος αγνώστου Χίου ποιητή για τον Άγιο Ισίδωρο την εποχή της Αντιμεταρρύθμισης</i> Πούχνης Β., <i>Θησαυρ.</i> 28 (1998), 357-431, κείμ. 388-409
Αγν., Ποιήμ.	16ος	[Ανών.], <i>Δημώδη ποιήματα αγνώστου συγγραφέως (κατά τον κώδικα III B 27 της Βιβλιοθήκης της Νεαπόλεως)</i> Ζώρας Γ. Θ., Σπουδαστήριον Βυζαντινής και Νεοελληνικής Φιλολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα 1955
Αγν., Σκωπτ. στ.	14ος	[Ανών.], <i>[Σκωπτικοί στίχοι]</i> Δετοράκης Θ., Ένας άγνωστος ψόγος για τους Κρητικούς, <i>Κρητολ.</i> 12-13 (1981), 92
Αθανάσιος εξ Αγράφων	3: 17ος-18ος (1669-1712) 4: 18ος (1713-1717)	Αθανάσιος Ιερομόναχος ο εξ Αγράφων, <i>Επιστολογραφία (1656; - 1719)</i> Κόλια Ι., <i>Μεσ. Ν. Ελλ.</i> 3 (1990), 215-252, 4 (1992), 81-159
Αιν. άσμ.	12ος	<i>Δημώδες βυζαντινών άσμα αινιγματώδες εκτιθέμενον διγνηματικώς παραβολήν τινα</i> Παπαδόπουλος-Κεραμέυς Α., <i>Λαογρ.</i> 1 (1909), 567-73
Αιτωλ., Βοηβ.	16ος	Αιτωλός Γεώργιος, <i>[Πέτρος Βοηβόδας Βλαχίας]</i> Bănescu N., Un poème grec vulgaire relatif à Pierre le Boiteux de Valachie, <i>Βουκουρέστι</i> 1912
Αιτωλ., Μύθ.	16ος	Αιτωλός Γεώργιος, <i>Μύθοι</i> Λάμπρος Σπ., <i>ΔΙΕΕΕ</i> 5 (1900), 1-102

Βραχυγραφία	Χρονολόγηση	Συγγραφέας, Τίτλος / Στοιχεία Εκδόσης
Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου)	16ος	Αιτωλός Γεώργιος, <i>Αισώπων μύθοι</i> Παράσογλου Γ.Μ., Α. Νούκιος - Γ. Αιτωλός, Αισώπου μύθοι [Εστία - Νέα Ελληνική Βιβλιοθήκη], Αθήνα 1993
Αιτωλ., Μύθ. (Legr.)	16ος	Αιτωλός Γεώργιος, <i>Αρχή των μύθων του Αισώπου, ποιηθέντων ρίμα μετά των επιμυθίων παρά Γεωργίου του εξ Αιτωλίας</i> Legrand É., <i>Bibliothèque grecque vulgaire</i> , Η', Παρίσι 1896
Αιτωλ., Ρίμ. Α. Καντ.	16ος	Αιτωλός Γεώργιος, <i>Αιτωλός Γεώργιος, Ρίμα εις τον... άρχοντα Ανδρόνικον Καντακουζηνόν</i> Λάμπρος Σπ., Γεωργίου του Αιτωλού δύο ανέκδοτα στιχογραφήματα εις Μιχαήλ και Ανδρόνικον τους Καντακουζηνούς, <i>NE</i> 9 (1912), 252-264
Αιτωλ., Ρίμ. Μ. Καντ.	16ος	Αιτωλός Γεώργιος, <i>Ρίμα προς τον... άρχοντα Μιχαήλ τον Καντακουζηνόν</i> Λάμπρος Σπ., Γεωργίου του Αιτωλού δύο ανέκδοτα στιχογραφήματα εις Μιχαήλ και Ανδρόνικον τους Καντακουζηνούς, <i>NE</i> 9 (1912), 252-264
Ακ. Αθ., Δημ. τραγ. Α'	Δημοτικά τραγούδια	<i>Δημοτικά τραγούδια</i> Σπυριδάκης Γ., τόμ. Α', [Ακαδημία Αθηνών, Δημοσιεύματα του Λαογραφικού Αρχείου, 7], Αθήνα 1962
Ακολ. Αρσεν.	14ος - 15ος	<i>Ανέκδοτος ακολουθία νεομάρτυρος Αρσενίου, μητροπολίτου Βεροίας (14ος ή 15ος αι.)</i> Χιονίδης Γ., έκδ. Μητροπόλεως Βεροίας και Ναούσης, Θεσσαλονίκη 1971
Ακολουθ. Μιχαήλ	16ος/18ος	[<i>Η ακολουθία και ο βίος του Μιχαήλ εξ Αγράφων</i>] Σοφianos Δ., Η αρχική ακολουθία και ο αρχικός ανέκδοτος βίος του νεομάρτυρος Μιχαήλ του εξ Αγράφων, <i>ΕΕΒΣ</i> 44, 1979/80, 231-81
Ακ. Σπαν.	14ος	<i>Ακολουθία του ανοσίου τραγογένη Σπανού, του ουρίου και εξουρίου...</i> Legrand É., <i>Bibliothèque grecque vulgaire</i> , Β', Παρίσι 1881, 28-47
Ακρ. τραγ.	16ος	<i>Ακριτικό τραγούδι του 16. αι.</i> Κατσαρός Β., Ένα ακριτικό τραγούδι σε χειρόγραφο του 16. αι. και το πρόβλημα της εμφάνισης του διστίχου στο βυζαντινό δημοτικό τραγούδι (Πρακτικά Θ' Επιστημονικής Συνάντησης, Αφιέρωμα στον Ευδοξο Τσολάκη, Λόγια και Δημιούργη Γραμματεία του ελληνικού Μεσαίωνα, ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2002, 241-268)
Αλβ. Μαρ. (Βαλ.)		<i>Το θείο Πάθος</i> Βαλέτας Γ., <i>Ανθολογία της δημοτικής πεζογραφίας</i> , Αθήνα 1947, 66-67
Αλεξ.	16ος	<i>Διήγησις του Αλεξάνδρου</i> Holton D., <i>The Tale of Alexander, the rhymed version</i> , [Βυζαντινή και Νεοελληνική Βιβλιοθήκη, 1], Θεσσαλονίκη 1974
Αλεξ. ²	16ος	<i>Διήγησις του Αλεξάνδρου</i> Holton D., <i>The Tale of Alexander, The rhymed version, critical edition with an introduction and commentary</i> , [MIET-Βυζαντινή και Νεοελληνική Βιβλιοθήκη, 1], Αθήνα 2002
Αλ. Κύπρ.	17ος	[Ανών.], <i>Αλωσις της Κύπρου</i> Τζεδάκης Β., Η Κρήτη εν ανεκδότω επικό ποιήματι περί της αλώσεως της Κύπρου εκ κώδικος της Σιναϊτικής βιβλιοθήκης, <i>Κρ. Χρ.</i> 15-16 Β' (1961/1962), 156-74 [Πετρ. Α' Δ.Κρ.Σ., Β' 156-174]
Αλ. Κων/π. (Matzukis)	14. αι.	[Ανών.], <i>Η Αλωσις της Κωνσταντινουπόλεως, τετάρτη σταυροφορία</i> Matzukis C., <i>A critical edition with translation, grammatical and historical commentary of the Codex 408 Marcianus Graecus (ff. 1-13) in the library of St. Mark, Venice</i> , Αθήνα 2004
Αλλατ., Σύμβ. Αθαν.	17ος αιθ.	<i>Αλλάτιος Λέων, Σύμβολον του Μεγάλου Αθανασίου μετά της αποσημειώσεως Λέοντος του Αλλατίου</i> Ρώμη, 1659
Αλφ.	16ος	<i>Νεοελληνικά θρησκευτικά αλφαβητάρια</i> Κακουλίδη Ε., <i>ΕΕΦΣΠΘ</i> , παράρτ. 9, Θεσσαλονίκη 1964
Αλφ. καταν.	15ος	<i>Αλφάβητος κατανκτικός και ψυχοφελής περί του ματαίου κόσμου τούτου</i> Wagner G., <i>Carmina graeca medii aevi</i> , Λειψία 1874, 242-247
Αλφ. (Mor.)	I, II, III: 16ος, IV: 17ος	[<i>Αλφάβητοι</i>] Moravcsik G. <i>Il Caronte bizantino</i> , <i>SBN</i> 3 (1931), 45-68
Αλφ. (Μπουμπ.)	I: 15ος, II: 17ος, III: 16ος	<i>Δημώδεις μεταβυζαντινοί αλφάβητοι</i> Μπουμπουλίδης Φ., <i>ΕΕΒΣ</i> 25 (1955), 284-305
Αλφ. (Μπουμπ.) Κ	15ος, περιέχει παραλλαγές χφ 15ος-17ος	<i>Αλφάβητος συνακτική περί παιδεύσεως ανθρώπων</i> Μπουμπουλίδης Φ., <i>Αθ.</i> 67 (1963/64), 115-122
Αλφ. Ξεν.	15ος	<i>Αλφάβητος της Ξεντείας κατά τον αθηναϊκόν κώδικα 535</i> Ζώρας Γ., Σπουδαστήριο Βυζαντινής και Νεοελληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα 1955
Αλφ. Ξεν. Αθ. (Μαυρομ.)	15ος	<i>Αλφάβητος της Ξεντείας του Αθηναϊκού κώδικα 535</i> Μαυρομάτης Γ., Τα «Περί της Ξεντείας» ποιήματα, έκδοση με εισαγωγή, σχόλια και λεξιλόγιο, Δήμος Ηρακλείου-Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1995, κείμ. 207-13
Αλφ. Ξεν. Αμ. (Μαυρομ.)	15ος	<i>Έτερος αλφάβητος της Ξεντείας του Αμβροσιανού κώδικα 331</i> Μαυρομάτης Γ., Τα «Περί της Ξεντείας» ποιήματα, έκδοση με εισαγωγή, σχόλια και λεξιλόγιο, Δήμος Ηρακλείου-Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1995, κείμ. 217-22
Αλφ. (Πασχ.- Παπαδ.)	17ος	<i>Δύο ανώνυμα θρησκευτικά αλφαβητάρια σε χειρόγραφο της μονής Ιβήρων</i> Πασχαλίδου-Παπαδοπούλου Γ., <i>Ελλην.</i> 28 (1975), 174-178

παραθρασεία η· παραφαρσεία· παραφρασεία. Αλαζονεία: Διήγ. Αλ. G 274²⁶ γύρισε το κεφάλιν σου και την παραφρασειαν σου και πέσε προσκύνησέ με Διήγ. Αλ. E (Lolos) 277⁷ (έκδ. -ίαν). [**παραθρασεύομαι**]

παραθρασειάζω παραφρασειάζω. Στη φρ. παραφρασειάζω τον εμάντον μου = περηφανεύομαι, φέρομαι αλαζονικά: Διήγ. Αλ. F (Konst.) 88²¹. [**ουσ. παραθρασεία + κατάλ. -άζω**]

παραθρασειάρης, επίθ· παραφαρσειάρης· παραφρασειάρης. Αλαζόνας: Ω παραφαρσειάρη και υψηλότατε Δάρειε, ωσαν θεός γίνεσαι και ως άνθρωπος άτυχος θέλεις πέσει κάτω Διήγ. Αλ. V 41 (έκδ. -ιάρη). [**ουσ. παραθρασεία + κατάλ. -ιάρης**]

παραθρασεύομαι παραφαρσεύομαι. Περηφανεύομαι· μη ... παραφαρσεύεσαι, ότι οπου πολλά υψώνεται εγλήγορα πέφτει κάτω Διήγ. Αλ. G 286²⁹. [**πρόθ. παρά + θρασεύομαι (7. αι.)· πβ. και μτγν. παραθρασύνω. Ο τ. <*παραθρασεύομαι (πβ. τ. θαρσός του θρασός)· πβ. λ. φαρσεύομαι ιδιωμ.**]

παραθυμούμαι. Θυμάμαι λίγο: Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 135²⁸. [**πρόθ. παρά + θυμούμαι. Η λ. και σήμ. ποντ.**]

παραθυράκι το. Μικρό παράθυρο: παραθυράκι απόμικρο με σίδερα φραμένο Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ' 392. [**ουσ. παραθύρι + υποκορ. κατάλ. -άκι. Η λ. στο Du Cange (λ. παράθυρον) και σήμ.**]

παραθύρι το, βλ. παραθύριον.

παραθυρίδα η, βλ. παραθυρίς.

παραθύριον το· παραθύρι· παραθύριν· παρεθύρι· παρεθύριν. **1)** Παραπόρτι, πλαϊνή είσοδος: ηύρεν το παραθύριν, την πόρταν του κούντη, ανοικτόν και απέξευσεν και ανέβην Μαχ. 386¹¹. **2)** Παράθυρο: Σαν πέρδικαν εις το κλονυβί στέκεις στο παρεθύρι Ch. pop. 293· Στο παραθύρι η Αρετή ήστεκε κι ανιμένει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ' 567· [**μτγν. ουσ. παραθύριον. Ο τ. παραθύρι στο Βλάχ. και σήμ. Ο τ. παραθύριν και σήμ. ιδιωμ. Ο τ. παρεθύρι στο Du Cange. Ο τ. παρεθύριν και σήμ. ποντ. Διάφ. τ. της λ. σήμ. ιδιωμ.**]

παραθυρίς η· παραθυρίδα. **1)** Μικρό παράθυρο, παραθυράκι: Εκ τούτων των παραθυριδων πέμπεται μέσα εις την εκκλησιαν φως πολύ Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 160. **2)** Πολεμιστρια: οι Τούρκοι ρίχναν τουφεκιές 'πού τες παραθυρίδες Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 239¹⁵. [**μτγν. ουσ. παραθυρίς. Τ. -ίδα σήμ. κυπρ. Ο τ. και σήμ. κρητ.**]

παραθυρίτσι το· παρεθυρίτσι. Μικρό παράθυρο: άνοιξε μικρόν παρεθυρίτσι, για να γροικήσει κάλλια εκείνο το τραγοῦδι Θησ. Γ' [11³]. [**ουσ. παραθύρι + υποκορ. κατάλ. -ίτσι. Η λ. στο Meursius (-τζη) και σήμ. ιδιωμ.**]

παράθυρο(ν) το. Παράθυρο: Βακτ. αρχιερ. 159. [**μτγν. ουσ. παράθυρος η με αλλαγή γένους κατά το ουσ. παραθύριον ή <ουσ. παραθύρα. Η λ. (-ον) στο Du Cange και (-ο) σήμ.**]

παραθυρόπουλο το· παρεθρόπουλον. Μικρό παράθυρο: παραθυρόπουλο το σιδερό Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ' 431. [**ουσ. παραθύρι + υποκορ. κατάλ. -πουλο. Ο τ. στο Du Cange, λ. παράθυρον. Τ. -ον στο Meursius]**]

παραγιάλιος, επίθ. Παραθαλάσσιος: Τρωικά 526⁴. Το ουδ. ως ουσ. = ακτή, ακρογιαλιά: Κομνηνής

Άννας Μετάφρ. 378.

[**μτγν. επίθ. παραιγιάλιος. Το ουδ. ως ουσ. το 13. αι. και σε έγγο. του 14. αι.**]

παραϊδάρω. Βοηθώ λιγάκι: Φορτουν. (Vinc.) E' 31. [**πρόθ. παρά + αϊδάρω**]

παραινετικός, επίθ. Συμβουλευτικός: λόγους παραινετικούς ήκουσες από μένα Κομν., Διδασκ. Δ 49. [**μτγν. επίθ. παραινετικός. Η λ. και σήμ.**]

παραίτησις η. Παραίτηση φρ. **α)** κάνω παραίτησιν, βλ. κάμνω Φρ. 90· **β)** ποιώ παραίτησιν = παραιτούμαι: Εκθ. χροιν. 7²⁷.

[**αρχ. ουσ. παραίτησις. Η λ. και σήμ. (-ση)**]

παραίτιος, επίθ. Υπαίτιος: Θάνατος ο πικρότατος και παραίτιος πάσι Διγ. (Trapp) Gr. 3636· Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 422.

[**αρχ. επίθ. παραίτιος**]

παραιτώ· απαρτάω· παρατώ· μέσ. παρατιέμαι. **I.** Ενεργ. **1α)** Εγκαταλείπω, απαρνούμαι κάπ.: Μ' αδίκησε τον λόγον της με το να παρατήσει έναν, που πάντα ... της είχε αγάπην καθαράν Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1016]· τον κύρη σου απαρτίτησε και κύρη εγώ σου τάσσω να 'χεις εμένα Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Δ' 332· **β)** εγκαταλείπω, αφήνω κατά μέρος κ.: Επαρτίτησαν τα φορτία κι ετρέχανε να φύγουν Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 418²⁴· Την πίστη επαρτίτησε ο Καίσαρ και φονεύγει Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Δ' 13· τες επιθυμίες τους όλες επαρτίτησα Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 271⁸· **γ)** εγκαταλείπω (αξίωμα): επαρτίτησα το σκήπτρον και τον θρόνον Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 346. **2)** Σταματώ, παύω να: Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 215. **3)** Παραμελώ, αδιαφορώ, δε δίνω σημασία σε κάπ.: τον παραιτήσετε (ενν. τον Τούρκο) τότες η αφεντιά σας και πήρε σας την χώραν σας Διακρούσ. 101⁹. **II.** Μέσ. **1α)** Εγκαταλείπω, απαρνούμαι κάπ.: γονείς του επαρητήσατο διά την εμήν αγάπην Λίβ. Sc. 2003· Δεν παραιτιέσαι παντελώς τον αγαπητικόν σου, τον πλάνον, τον πικρότατον Γεωργίου ρήτορος, Στίχ. β' 19· **β)** εγκαταλείπω, παρατώ κ.: Όλες τον κόσμον τες χαρές ας τες παρητιθούμεν Πένθ. θαν.² 19· παραιτιώνται τ' άρματα, όλα χάμον τα ρίχνουν Θησ. (Foll.) I 133· **γ)** παραιτούμαι από αξίωμα: παραιτίετο (ενν. ο βασιλεύς) την αρχήν εκ της αποτυχίας Καλλίμ. 1059· (αμτβ.): Ιστ. πολιτ. 10¹¹. **2)** (Προκ. για όρκο, υπόσχεση, κ.τ.ό.) αθετώ, αναίρω: και όρκους αν ειχες εκατόν, να τους επαρητίησουν Λίβ. Sc. 616· Ελλην. νόμ. 527²⁸⁻⁹. **3α)** Αποφεύγω κ., απέχω από κ.: αρχή δε μάχης ψόγος· λοιπόν το ψέγειν παραιτού, εχθρόν μηδέν ποιήσεις Σπαν. (Μαυρ.) P 17· **β)** αποτρέφομαι κ.: το φως επαρατούμου το εμίσσην την ημέραν Λίβ. N 559. **4)** Σταματώ, παύω: άμε εις τον χορόν ατή σου και το κλάημα (έκδ. κλαί-) παρητίησου Συναξ. γυν. 593. **5)** Παραμελώ, αδιαφορώ, δε δίνω σημασία σε κ.: Διγ. Z 1127.

Η μτχ. παρκ. ως επίθ. = εγκαταλειμμένος: Συναξ. γυν. 1207.

[**αρχ. παραιτέομαι. Ο τ. απ- και σήμ. ιδιωμ. Ο τ. παρατώ και σήμ. Το μέσ. παραιτούμαι και σήμ. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ.**]

παρακαβαλάρης ο· παρακαβαλλάρης· αιτιατ. πληθ. παρακαβαλλάρους. Ιππότης: εβάλαν τους ες τες φυλακές, τον κοντοσταβλήν και ζ' παρακαβαλλάρους του Μαχ. 540²²⁻³. [**πρόθ. παρά + ουσ. καβαλάρης**]

παρακάθημαι. Α' Αμτβ. **1)** Κάθομαι κοντά σε κάπ.: Καλλίμ. 1706. **2)** Παραφυλάω, παραμονεύω:

τρεις των πιστών εννοῦχων κρύπτονται, παρακάθηνται, φυλάσσοσι την κόρην Καλλίμ. 2231. **Β'** Μτβ. **1**) Κάθομαι κοντά σε κάπ. (εδώ προκ. για νεκρό): μετά θρήνον ... παρακάθηνταί σοι, καταφιλοῦσι σε νεκρόν Καλλίμ. 1395. **2**) (Προκ. για πόλη ή φρούριο) πολιορκώ: οι Αγαρηνοὶ παρακάθηνται το φρούριον Μπελιγράδι Ιστ. πολιτ. 45²¹. [αρχ. παρακάθηνται. Η λ. και σήμ. κυπρ.]

παρακαθίζω αόφ. επάρακατσα παράκατσα· παρέκατσα· προστ. παράκατσε. **I.** Ενεργ. **Α'** Μτβ. **1**) Πολιορκώ: το κάστρον ετριγύρισεν κι επαρακάθισέ το Χρον. Μορ. Η 5097· Μαχ. 106¹⁹⁻²⁰. (με σύστ. αντικ.): Χρον. Μορ. Ρ 2916. **2**) (Προκ. για νεκρό) κάθομαι δίπλα του και τον θρηνώ: παρακαθίσω σε, θρηνήσω, κλαύσομαι σε Καλλίμ. 1442. **Β'** Αμτβ. **1**) Κάθομαι κοντά σε κάπ. (εδώ προκ. για νεκρό): παρακαθίζουσιν εκεί, τον αδελφόν θρηνούσιν Καλλίμ. 1387. **2**) Παραμονεύω, παραφυλάω: Καλλίμ. 2220. **3**) Κρυφακούω: Ετούτη (ενν. η γυναίκα) είναι αποῦ παρακαθίζει και ήβανε τους γειτόνον τη πάντα εισέ μαλώματα Αποκ. Θεοτ. I 104. **II.** (Μέσ.) πολιορκώ: εις τον Μυζηθρά στέκεται με φουσοάτα, όπον παρακαθίζεται την Λακιδαιμονίαν Χρον. Μορ. Ρ 4648.

[αρχ. παρακαθίζω. Η λ. και σήμ. ιδιωμ.]

παρακάθισμα το. Ενέδρα, παραμόνεμα: τον δόλον γαρ οικ οιδεν (ενν. η κόρη), ουδέ το παρακάθισμα των δολερών εννοῦχων Καλλίμ. 2235.

[<αόφ. του παρακαθίζω + κατάλ. -μα. Η λ. στο Βλάχ. και στο Κουμαν., Συναγ.]

παρακαθισμός ο. **1**) Πολιορκία: εσώσαν (ενν. τα φουσοάτα) εις τα Γιάννινα, εις το λαμπρόν το κάστρον· εκείσε εκατοννέψασιν εις παρακαθισμόν του Χρον. Μορ. Η 8796· Παράφρ. Χων. (v. Dieten) II 27· φρ. βάνω παρακαθισμούς = πολιορκώ: Χρον. Μορ. Ρ 5633. **2**) Ενέδρα: την νύκτα οπου περπατεί γυρίζει αρματωμένος και υπά στους παρακαθισμούς Σαχλ. Ν 66.

[<αόφ. του παρακαθίζω + κατάλ. -μός. Η λ. τον 9. αι., στο Du Cange (λ. παρακαθίζειν) και στο Κουμαν., Συναγ.]

παρακαθιστής ο. Ωτακουστής: τον παρακαθιστού τ' αφτιά θε να καρφώνουν, με τα σουβλιά τα πύρινα να τουε θανατώνουν Τζάνε, Κατάν. 463· Αποκ. Θεοτ. I 100.

[<αόφ. του παρακαθίζω + κατάλ. -τής. Πβ. θηλ. παρακαθίστρια στον Πορφυρογέννητο. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. κρητ.]

παρακάθουμαι παρακάθουμαι. **Α'** Αμτβ. **1**) Κάθομαι δίπλα: ακουμπώ: στες πόρτες παρακάθεται, ν' ανοίξει δοκιμάζει Σαχλ. Α' (Wagn.) ΡΜ 64. **2**) Διεξάγω στρατιωτικές επιχειρήσεις: Μαχ. 10⁶. **Β'** (Μτβ.) πολιορκώ: ο κοντοστάβλης απέξενσεν και επαρακάθετον της Λευκωσίας Μαχ. 420¹⁵.

[<αρχ. παρακάθηνμαι, αν δεν προκ. για νεότερο σχηματ. Ο τ. και σήμ. ποντ. Η λ. στο Somav. και σήμ.]

παρακάικρα, επίφρ. **1**) Αργότερα από τον κατάλληλο χρόνο: όποιοσ παράκαιρα μαζώνει φρονιμάδα παντ' έχει μεσωμένον το πορικό μαζί του της λωλάγρας Πιστ. βοσκ. IV 8, 103· Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [127]. **2α)** Πρόωρα: τα βάσανά μου ασπρίσανε παράκαιρα ... τα μαλλιά μου Πανώρ. Γ' 304· **β)** (προκ. για φυτό) εκτός εποχής: να τα έχεις (ενν. τα ρόδα) παράκαιρα ωραία και εύμορφα ως και τον Μάιον Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 271.

[<αρχ. επίθ. παράκαιρος. Η λ. στον Ησύχ., το

Somav. και σήμ.]

παρακακομοίρης -ρα, επίθ. Πολύ δυστυχημένος: (εδώ υβριστ.) τρισκαταραμένος: Κατζ. Ε' 78.

[<πρόθ. παρά + επίθ. κακομοίρης. Η λ. στον Κατσαίτη]

παρακάλεμα το παρακάλημα· παρακάλημαν. **α)** Παράκληση, ικεσία: με τα πολλά λόγια και παρακαλέματα θέλει γυρίσει την γνώμη του πατρός του Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 349· Βουστρ. (Κεχ.) 208¹⁴. **β)** αίτημα: παρακαλέματα να σου μηνύσω να τελειωθεί η αγάπη Μαχ. 288².

[<παρακαλώ + κατάλ. -μα. Τ. παρακάλεμαν σήμ. ποντ. Η λ. στο Somav. και σήμ.]

παρακαλεμός ο. Παράκληση, ικεσία: Θησ. (Foll.) I 1.

[<παρακαλώ + κατάλ. -μός]

παρακάλεση η, βλ. παρακάλεις.

παρακαλεσία η. Παράκληση, ικεσία· (εδώ ως σύστ. αντικ.): παρακαλεσίας ο ταπεινός παρακαλώ, να μως με βάλουν έσω Προδρ. (Eideneier) IV 316.

[<αόφ. του παρακαλώ + κατάλ. -ία. Η λ. και σήμ. ποντ.]

παρακάλεσις -ση η παρακάλησις· παρεκάλεσις· πληθ. παρακαλέσες. **α)** Παράκληση: να πέσεις εις τα πόδια τους με μεγάλες παρακαλέσεις, να σ' ελεημονηθούν Βουστρ. (Κεχ.) 96¹⁴. **β)** ικεσία, δέηση: Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 5^ο· με παντοινήν παρακάλεσιν να ζητούμεν από τον Θεόν την χάριν του Αγίου Πνεύματος Χριστ. διδασκ. 325. **Φρ.** κάμνω/ποιω παρακάλεσιν = παρακαλώ, κετευώ: Θησ. (Foll.) I 40· Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [527]· Μαχ. 152¹⁶⁻⁷.

[<παρακαλώ + κατάλ. -σις. Η λ. (-ση) στο Βλάχ. και σήμ. κύπρ.]

παρακάλεσμα το. **1**) Παράκληση, ικεσία: με παρακαλέσματα και μεγάλα ταξίματα τον έκαμε να γυρίσει εις την Αυλήν Μπερτόλδος 75· Θησ. Β' [33²]: (προκ. για την Παναγία): Μετάφρ. Ακαθ. Ύμν. 138²¹. **2**) Πρόσκληση: Εις τες χαρές των φίλων σου, 'ς παρακαλέσματα των μη γίνεσαι ολοπρόθυμος Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 144.

[<αόφ. του παρακαλώ + κατάλ. -μα. Η λ. στο Du Cange (λ. -σματα) και σήμ.]

παρακαλεσμός ο. Παράκληση, ικεσία: Θησ. Ε' [30⁶].

[<αόφ. του παρακαλώ + κατάλ. -μός]

παρακαλεστικός, επίφρ. Παρακλητικά: Επιστ. Αδελφ. 52¹⁷⁻¹⁸.

[<αόφ. του παρακαλώ + κατάλ. -(τι)κώς. Η λ. στο Κουμαν., Συναγ. v. λέξ.]

παρακαλεσύνη η, βλ. παρακαλοσύνη.

παρακαλετής ο παρακαλητής. Αυτός που παρακαλεί εκ μέρους κάπ. απεσταλμένος: θωρώντα (ενν. οι Βενέτικοι) την αδυναμιάν τους επέψαν παρακαλητάδες, να ποίσουν αγάπην οι Γενωβήσοι μετά τους Μαχ. 586⁴.

[<παρακαλώ + κατάλ. -τής. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. κύπρ. με διαφορ. σημασ.]

παρακαλετικός, επίθ. παρακαλητικός. Παρακλητικός, ικετευτικός: παρακαλετικά λόγια Διγ. Ανδρ. 321⁴.

[<παρακαλώ + κατάλ. -τικός. Η λ. στο Βλάχ.]

παρακαλετός, επίθ. **1**) Που παρακαλεί, που έχει παρακλητικό τόνο: παρακαλετός ... για λόγον μου την κορασάν ετούτη να ζητήσω Ροδολ. (Αποσκ.) Α' 195. **2**) (Νομ., προκ. για μάρτυρα σε συμβολαιο-

γραφική πράξη) που παρευρίσκεται έπειτα από πρόσκληση: Ολόκαλος Γ' 19.

[<παρακαλώ. Η λ. στο Somav. και σήμ.]

παρακαλη-, βλ. παρακαλε-.

παρακάλι το, βλ. παρακάλιο.

παρακαλιά η. Παράκληση, ικεσία: Δεφ., Σωσ. 199· βούλομαι παρακαλιά 'ς Θεόν μου να ποιήσω Διήγ. ωραϊότ. 12.

[<παρακαλώ + κατάλ. -ιά. Η λ. και σήμ. ιδιωμ.]

παρακάλιο το παρακάλι· παρακάλι(ο)· παρακάλιον· παρεκάλιο. Παράκληση, παρακάλεσμα· δέηση, ικεσία: *κουφή στα παρακάλια* (ενν. η κόρη) Πανώρ. Α' 129· *με παρακάλιο προσκύνω ... του Πλάστη κάνω δέηση κλιτός, γονατισμένος* Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 101.

[<παρακαλώ + κατάλ. -ιο. Ο τ. -ιον στο Somav. Τ. παρακάλιν σήμ. ποντ. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. στον πληθ.]

παρακαλίσκω. Παρακαλώ: Μαχ. 516¹⁹.

[<παρακαλώ με παρέκταση]

παρακαλοσύνη η παρακαλεσύνη. Παράκληση, ικεσία: *περίσσια να το ζήτησα με παρακαλεσύνη* Θησ. ΙΒ' [226].

[<παρακαλώ + κατάλ. -οσύνη. Τ. -(λο)σύνα σήμ. τσακων.]

παρακαλώ· *παρακαλώ*· *περικαλώ*· *μτχ. παρκ. παρακαλεμένος· παρακαλεσμένος*. **I**. Ενεργ. **A'** Μτβ.

1α) Απευθύνομαι παρακλητικά σε κάπ., παρακαλώ κάπ.: Πανώρ. Δ' μετά στ. 168· **β)** απευθύνομαι ικετευτικά σε κάπ., θερμοπαρκαλώ κάπ.: *πέσ' εις γην ομπρός του και από καρδιάς σου στρίγγισε και παρακάλεσέ τον* Λίβ. (Lamb.) Ν 264· Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 525· (εδώ προκ. για το Θεό): *φίλιε τη γη γονατιστός, τον πλάστη παρακάλει* Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 977· **γ)** (παρενθετικά για έμφαση): Διγ. Ζ 1330. **2)** Ορίζω κ.: Απολλών. 104. **3)** Εύχομαι κ.: Φροσύνη, *εγώ παρακαλώ τέτοιο γαμπρό να κάμω* Πανώρ. Γ' 361. **4)** Ενθαρρύνω κάπ. σε κ., παρακινώ, παροτρύνω: *Hagia Sophia ω 518⁵⁻⁶· ο δε Εκτωρ ... περιέρχεται την τάφρον και παρακαλεί τους Τρώες ταύτην διά να περάσουν* Λουκάνη, Ομήρ. Ιλ. ΙΓ' [9]. **5)** Εγκρίνω κ.: *παρακαλεί* (ενν. η νύμφη) *το ... προνοχάρτι και είναι πολλά κοντέντα Βαρούχ.* (Bakk.-v. Gem.) 315¹². **6)** (Νομ.) καλώ κάπ. ως μάρτυρα σε συμβολαιογραφική πράξη: *εγώ ... μάρτυρας παρακαλεμένους εις τα άνωθεν ... υπέγραψα* Διαθ. Δροσ. Μαλαχ. 51¹⁵⁻¹⁶. **B'** Αμτβ. **1)** Ζητώ, παρακαλώ επίμονα· ικετεύω: Ερμον. Ξ 84· *οι δύστυχοι πολίτες εστέκασιν και έκλαιαν, πάλε παρεκαλούσαν* Θρ. Κων/π. (Mich.) 109. **2)** Προσεύχομαι: *προσκυνούν* (ενν. οι καλογέροι) ... και παρακαλούν υπέρ πάντων ανθρώπων Παϊσ., Ιστ. Σινά 866. **II**. Μέσ. **1)** Παρακαλώ, ικετεύω κάπ.: (εδώ προκ. για το Θεό): *Θεόν παρακαλείται, διά την σωτηρίαν σου* Ιστ. Βλαχ. 1715. **2)** Ευαρεστούμαι: *άμποτε να παρακληθεί* (ενν. η Μαξιμού) και να μας επακούσει Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1353·

[αρχ. παρακαλέω. Ο τ. περι- και σήμ. ιδιωμ. Η λ. και σήμ.]

παρακάμνισμα το. **α)** Αμαρτία, απιστία απέναντι στο Θεό: Πεντ. Αρ. XXXI 16· (εδώ ως σύστ. αντικ.): *αυτ. V 6· β)* συζυγική απιστία· (εδώ ως σύστ. αντικ.): *αυτ. V 12.*

[<αόρ. του παρακαμνώ + κατάλ. -μα]

παρακαμνισμός ο. Παράβλεψη· (εδώ ως σύστ. αντικ.): Πεντ. Λευιτ. XX 4.

[<αόρ. παρακαμνώ + κατάλ. -μός]

παρακαμνώ. **I**. Ενεργ. **1)** (Με αντικ. τη λ. οφθαλμός) μισοκλείνω τα μάτια: *παρακαμνύοντα* (ενν. τον *ιέρακα*) *τους οφθαλμούς και νυστάζοντα* Ιερακοσ. 466²¹. **2)** (Με σύστ. αντικ. και την πρόθ. εις και αιτιατ.): **α)** προδίδω τη συζυγική πίστη, διαπράττω απιστία: Πεντ. Αρ. V 12· **β)** διαπράττω παράπτωμα απέναντι στον Κύριο, αμαρτάνω: Πεντ. Αρ. V 6. **3α)** Αγνοώ, δεν αντιλαμβάνομαι κ.: Πεντ. Λευιτ. IV 13· **β)** αγνοώ, παραβλέπω, αδιαφορώ: *εις παν χαϊμό του αδερφού σου ... να μη ημπορέσεις να παρακαμνυθείς* Πεντ. Λευιτ. XX 4. **II**. (Μέσ.) παραβλέπω, αδιαφορώ· (εδώ αμτβ.): Πεντ. Δευτ. XXII 3· (εδώ με την πρόθ. από και αιτιατ.): *μη διεις το βόδι του αδερφού σου γή το πρόβατό του κοντημένα και να παρακαμνυθείς από αυτά* Πεντ. Δευτ. XXII 1.

[<πρόθ. παρά + καμνών. Μτχ. -ών στον Ησύχ.]

παρακάμνω· παρακάνω. Κάνω κ. σε υπερβολικό βαθμό: Σουμμ., Ρεμπελ. 182. **Φρ.** το παρακάμνω = *προχωρώ πέρα απ' όσο πρέπει, ξεπερνώ τα όρια του επιτρεπτού ή της ανοχής*: Σουμμ., Ρεμπελ. 184.

[<πρόθ. παρά + κάμνω. Ο τ. και σήμ. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. ποντ.]

παρακαμπάνισμα το. Ζύγισμα με δόλιο τρόπο (πβ. και παραζύγιασμα): *έπασσε* (ενν. ο *Δαβίδ*) *τας αρπαγές των πρώην και τας αδικίας και τα παρακαμπάνισματα* Παράφρ. Χων. (Νικητ. Χων., Βόνν.) 423 κριτ. υπ.

[<αόρ. του *παρακαμπανίζω (<πρόθ. παρά + καμπανίζω· πβ. παραζυγιάζω) + κατάλ. -μα. Η λ. το 12. αι.]

παρακαμπανιστής ο. Αυτός που κλέβει στο ζύγισμα (πβ. και παραζυγιστής): κλέπται, άρπαγοι, *παρακροασταί, παρακαμπανισταί* Αποκ. Θεοσ. (Perp.) 252.

[<αόρ. του *παρακαμπανίζω (βλ. παρακαμπάνισμα ετυμολ.) + κατάλ. -τής. Η λ. στο Du Cange (λ. καμπανός)]

παρακάνω, βλ. παρακάμνω.

παρακαταθήκη η. **1)** (Νομ.) **α)** κατάθεση πραγμάτων σε κάπ. για να τα φυλάξει: Νομοκριτ. 75, Ασιζί. 137⁶. **β)** (συνεκδ.) τα πράγματα που κατατίθενται σε κάπ. για φύλαξη: *Μαλαξός, Νομοκ. 387. 2)* (Μεταφ.) ηθικοί νόμοι ή κανόνες που έχει επιβληθεί η τήρησή τους: *την Παλαιάν του Μωυσή αγίαν Διαθήκην και την Νέαν της εκκλησίας την παρακαταθήκην Γεωργίου ρήτορος, Στίχ. α' 58. 3)* (Μεταφ.) **α)** (προκ. για πρόσωπα ή πράγματα που η προστασία τους έχει ανατεθεί σε κάπ.): *Νεκταρ, Ιεροκοσμ. Ιστ. 272. β)* (προκ. για την Πόλη) προστάτισσα: *διατ' ήσουν ξενοδόχισσα, κυρά, των αιχμαλώτων ... των ξένων και των ορφανών η παρακαταθήκη* Θρ. Κων/π. διάλ. 38.

[αρχ. ουσ. παρακαταθήκη. Η λ. και σήμ.]

παρακατεβάζω· *παρκατεβάζω*. Μειώνω, ελαττώνω, λιγοστεύω: *άντα δεν είχα* (ενν. οι περπεριάρηδες) *να δώσουν δύο χιλιάδες επαρκατέβασεν* (ενν. ο *ρήγας*) *τα αω'* Μαχ. 140³¹. *Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 145.*

[<πρόθ. παρά + κατεβάζω. Ο τ. στο Du Cange (λ. *παρκατενάζειν*)]

παρακατεβαίνω· *παρακατεβαίνω*· *παρκατεβαίνω*. **1)** Έρχομαι πιο κάτω, κατεβαίνω χαμηλότερα: Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 870· (σε μεταφ.): *αν εσκόνταψες και αν επαρκατέβης εκ το σκαλίν της ευτυχίας ... μη το θανμάξεσαι* Ντελλαπ., Ερωτήμ. 635. **2)**

(Μεταφ.) α) υφίσταμαι οικονομική απώλεια, ζημιώνομαι, χάνω: Ασσίζ. 84¹⁴ β) μειώνομαι, λιγοστεύω, εξασθενώ: Μαχ. 622³¹. *όνταν ήλθεν η ρήγαινα, άρχεσθεν και επαρκατέβην ο θυμός της Μαχ.* 624⁵ Κυπρ. ερωτ. 105¹⁷. γ) χάνω την αξία μου, την ισχύ μου: *καμιά εντολή έني οπου εις μακρυνσιν του καιρου δεν να παρκατεβεί Ξόμπλιν φ. 128^τ.*

[<πρόθ. παρά + κατεβαίνω> πβ. και μγν. παρακαταβαίνω. Τ. παρακατιβαίνου και σήμ. ιδιωμ.]

παρακατεκτείνομαι. (Προκ. για χρόνο) παρατείνομαι, διαρκώ πολύ: Διγ. (Trapp) Gr. 589.

[<πρόθ. παρά, κατά + εκτείνω>]

παρακατιών, πτχ. επίθ. (Με επίρρ. σημασ.) παρακάτω, στη συνέχεια: Σφρ., Χρον. (Maisano) 112⁸.

Εκφρ. οι παρακατιόντες της γνώσεως = αυτοί που δεν είναι μορφωμένοι, που δεν έχουν πολλές γνώσεις: οι παρακατιόντες της γνώσεως, ήγουν τα πλήθη των ιδιωτών Μάρκ., Βουλκ. 340²⁵⁻²⁶.

[μτχ. ενεστ. του μγν. παρακάτειμι (-έναι, -ιών) ως επίθ. Η λ. σε έγγρ. του 11.-13. αι.]

παρακάτω, επίρρ.: παρακάτου· παρακάτου· παρακάτου· παρακάτου· παρακάτου· παρακάτω· πρακτάω· πρακτάω· 1) (Τοπ.) πιο κάτω, χαμηλότερα, πιο πέρα: *Παρακάτω μιλία ζ' αποκάτω εις το Αγγελόκαστρον έχει β' νησόπουλα Πορτολ. Α 335^τ (προκ. για βιβλίο) στη συνέχεια: καθώς θέλομεν γράφει παρακάτω σαφέστερα Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 179^τ (μεταφ. προκ. για κοινωνική θέση): Διηγ. Αλ. G 274³¹. 2) (Προκ. για ποσό) α) λιγότερο: η γυναίκα του να έχει κάτω μήναν, ήγουν έναν, ή δύο, ή έναν μαρκον ασήμιν, ή περίτου, ή παρακάτω Ασσίζ. 123¹⁸ β) (με το άρθρο το) το λιγότερο, τουλάχιστον: ο άνδρας θέλει να έني το παρκάτω ιγ' χρόνων όταν ορμάζεται και η νύφη ομοίως ιγ' χρόνων όταν ορμάζεται το παρκάτω Ασσίζ. 363^{20,21}. γ) (με την πρόθ. εις και το άρθρο το) τουλάχιστον: να του δώσουν ... να τρώγει (ενν. ο άνθρωπος) εις το πρακάτω ψουμίν και νερόν Ασσίζ. 299⁸. δ) (με την πρόθ. διά) σε μειωμένη τιμή: έπειτα πουλει το αμάχι την άλλην ημέρα διά παρκάτω Ασσίζ. 313²⁹. 3) (Χρον.) α) σε μικρότερη ηλικία: Εάν κοράσιν ορμαστέι παρκάτω παρού τα ιβ' έτη, ουδέν λογιζέται η ορμασία εκείνη γάμος Ελλην. νόμ. 541¹² β) αργότερα: στην Βενετιάν έσωσε το μαντάτο, το μαυρισμένο μήνυμα δυο μήνες παρακάτω Λίμπον. 470. 4) (Με ή χωρίς το άρθρο ως επίθ.) α) (προκ. για κοινωνική θέση) κατώτερος, παρακατιανός: Δεν είμαι εγώ από γένος τίποτες παρακάτω Διγ. Άνδρ. 359³³. Μαχ. 252⁴ (σε σύγκριση): τον παρακάτου σου ποτέ μηδέν τον ονειδίζεις Σπαν. Ο 131^τ β) (προκ. για ζύγιασμα) λιψός: Ασσίζ. 481²¹. γ) μικρότερος: Παρκάτω κακόν είναι να κιντυνεύεις εσου και ο άντρας σου, παρά όλον το ρηγάτον τούτον Μαχ. 596³⁰. δ) μικρότερος σε ηλικία: Ασσίζ. 524²⁶. ε) ο επόμενος: το παρκάτω κακόν Άνθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 117. 5) (Με το άρθρο το ως ουσ.) μειωμένη, χαμηλή τιμή: Ασσίζ. 313^{29,30}. Φρ. έρχομαι παρακάτω ή παρκάτω = α) ξεπέφτω, βλ. έρχομαι Φρ. 6^τ β) αλλάζω, μεταβάλλομαι: Δαμασκ., Λόγ. κεκοιμ. (μετάφρ.)² 642^γ επανακτώ την υγεία μου: Ασσίζ. 432².*

[μτγν. επίρρ. παρακάτω. Οι τ. παρακάτου και παρκάτου και σήμ. ιδιωμ. Ο τ. παρκάτω στο Du Cange, App., λ. παρκατεύειν. Η λ. και σήμ.]

παρακάτωθεν, επίρρ. α) Παρακάτω: Παϊσ., Ιστ. Σινά 543^τ β) (προκ. για βιβλίο) πιο κάτω, στη συνέχεια: τούτο παρακάτωθεν θέλω ξεκαθαρίσει Αχέλ. 239.

[<πρόθ. παρά + επίρρ. κάτωθεν>]

παρακατώτερος, επίθ.: παρκατώτερος. Που ανήκει σε κατώτερη κοινωνική τάξη: Μαχ. 256¹⁰.

[<πρόθ. παρὰ + επίθ. κατώτερος. Τ. παρκ- στο Meursius>]

παρακείθεν, επίρρ., βλ. παρεκείθεν.

παρακείμαι γ' εν. παρακείται. Α' (Αμτβ.) βρίσκομαι, είμαι τοποθετημένος: ιστένοσι με τένταν αντίκρου οπου επαρέκειτον της κόρης το κουβούκλιν Λίβ. Sc. 34. Β' (Μτβ.) είμαι αντίπαλος: τον βασιλέα οπου σας παρακείται Αχιλλ. (Smith) N 451.

[αρχ. παρακείμαι. Το γ' εν. και σήμ. ποντ. με διαφορ. σημασ.]

παρακελεύω. (Ενεργ. και μέσ.) διατάζω: Λουκάνη, Ομήρ. Ιλ. ΙΖ' [111]: ο νόμος ταύτα παρακελεύεται και ορίζει Zygomalas, Synopsis 164 Δ 2.

[αρχ. παρακελεύω]

παρακέλιν το· παρακελίν. Μικρό δωμάτιο ως βοηθητικός χώρος: εσέβην (ενν. ο Νεκτεναβός) εις το παρακέλιν Διηγ. Αλ. V 22.

[<πρόθ. παρὰ + ουσ. κελί(ο)ν> Τ. -ι στο Βλάχ. και σήμ. ιδιωμ. Τ. -λλιον το 12. αι. Λ. παράκελλον στο Meursius>]

παρακερδίζω. Κερδίζω πολύ, σε μεγάλο βαθμό: έχουν μικρά κέρδη και πάσχουν να παρακερδίσουν Νούκ., Μύθ. (Παράσογλου) 22.

[<πρόθ. παρὰ + κερδίζω. Πβ. μγν. παρακερδαίνω>]

παρακίνησης -ση η. α) Υποκίνηση: τόσα εφάνη μεγάλη η τέτοια των δαιμόνων παρακίνησης Εγκ. αγ. Δημ. 105²⁵. β) προτροπή, παρότρυνση: Σφρ., Χρον. (Maisano) 70²⁵, Σοφίαν., Παιδαγ. 92.

[μτγν. ουσ. παρακίνησης. Η λ. (-ση) και σήμ.]

παρακινώ. I. Ενεργ. 1) Υποκινώ, υποδαυλίζω, προκαλώ: Ιστ. Βλαχ. 107^τ Ερμον. Κ 3^τ· *εγνώριζε τα πάντα όλα πούθεν επαρακινόνταν Σουμμ., Ρεμπτελ. 178. 2) Ωθώ βίαια, σπρώχνω: Οι άνθρωποι ήσαν ως κτηνά και επαρακινόνταν τους: άνδρες, γυναίκες και παιδιά ως πρόβατα τους διώχνουν Χρον. Τόκκων 3898. 3α) Παρακινώ, προτρέπω: να παρακινήσετε στρατάρχας και κρατάρχας, και ομοφονία, ομονοια να έχουσιν οι πάντες Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 900^τ Ιερόθ. Αββ. 333^τ β) οδηγώ κάπ. να κάνει κ., εξωθώ: Παλαμίδ., Ψαλμ. 425^τ· *τι επαρακίνησησε τον Θεόν να βάλει εκείνους τους τόπους εις τόσων ασεβών χέρια; Ροδινός (Βαλ.) 105. 4) Επηρεάζω κάπ., τον κάνω ν' αλλάξει συμπεριφορά: Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [101]. II. (Μέσ.) στασιάζω, επαναστατώ: *αδίκως επαρακινήθηκα εναντίον των αρχόντων Σουμμ., Ρεμπτελ. 173.***

[αρχ. παρακινέω. Η λ. και σήμ.]

παρακκλ-, βλ. παρεκκλ-.

παρακλάδι το. Παρακλάδι, διακλάδωση (ποταμού): (εδώ σε μεταφ.): Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 620.

[<πρόθ. παρὰ + ουσ. κλαδί. Τ. -ιον στον Πορφυρογέννητο και ως τοπων. σε έγγρ. του 14. αι. Η λ. στο Soman. και σήμ.]

παρακλήσις -ση η. 1) Το να παρακαλεί κάπ., παράκληση: Φλώρ. 324. 2) (Εκκλ.) α) ικεσία, δέηση στο Θεό: *εκάμουσιν παράκλησες απ' όλον το νησίν μας κι ο Κύριος 'διδεν βροχήν Θρ. Κύπρ. (Παπαδ. Θ.) 437^τ β) ο παρακλητικός κανόνας στην Παναγία: περιτρογούριζαν τον μαχαλάν όλον τρογύρον και έψελλαν την παράκληση της Παναγίας Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 85^τ. 3) Παραμυθία, παρηγορία: *Δος μοι παράκλησιν μικράν, μήπως ο νους μου σφάλλει Παϊσ., Ιστ. Σινά 220.**